

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

извештај за друго тромесечје 2010. године

Тржиште осигурања.....	2
Учесници на тржишту	2
Структура портфеља осигурања.....	3
Билансна сума и билансна структура.....	4
Показатељи пословања.....	6
Солвентност	6
Квалитет имовине.....	7
Покривеност техничких резерви.....	7
Ликвидност	8
Аутоодговорност	8
Закључак	8

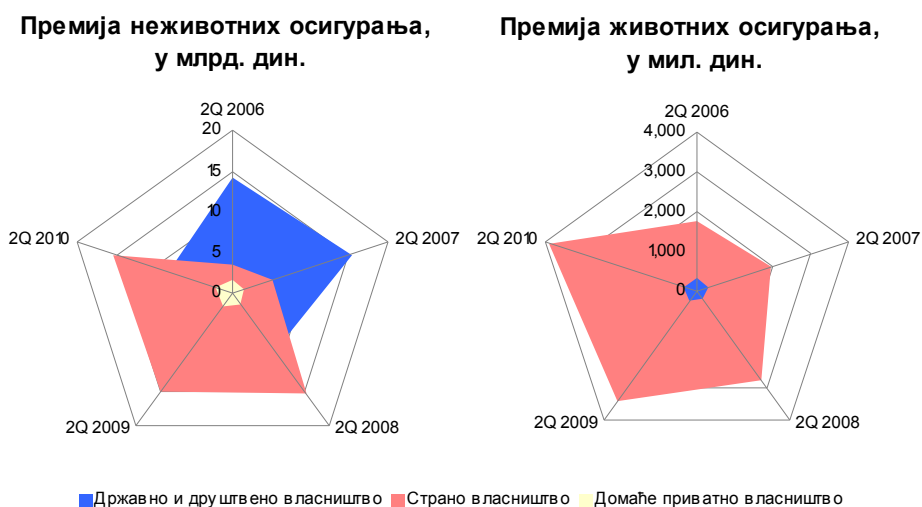
Тржиште осигурања

Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

У другом тромесечју 2010. године послује 26 друштава за осигурање, од којих су, посматрано према истом периоду претходне године, два новооснована и то једно за обављање послова животних осигурања, а једно за обављање послова реосигурања. Искључиво пословима осигурања бави се 22 друштва, док пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се 7 друштва, искључиво неживотним осигурањем 9 друштава, а и животним и неживотним осигурањем 6 друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала од 26 друштава за осигурање 19 је у већинском страном власништву, а 7 друштава је у домаћем.

Друштва за осигурање у страном власништву повећавају и раније забележено преовлађујуће учешће у премији животних са 92,1% у другом тромесечју 2009. године на 92,4% у другом тромесечју 2010. године и укупној имовини са 61,4% на 65% респективно, док се у, и даље преовлађујућој, структури премије неживотних осигурања уочава благи пад са 60% у другом тромесечју 2009. године на 59,3% у другом

тримесечју 2010. године, као и броја запослених са 69,5% на 67,4% респективно.

Остали учесници на тржишту

Осим друштава за осигурање на тржишту послује и: 15 банака, 74 правна лица, 120 предузетника, док је сертификат за заступање односно посредовање добило 10.509 физичких лица¹.

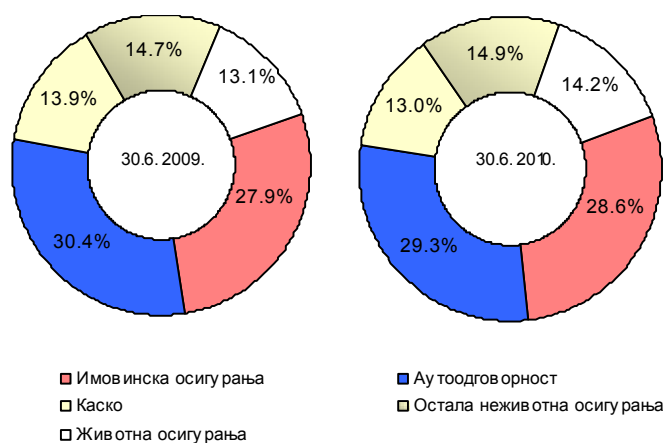
Структура портфеља осигурања

Укупна премија у другом тримесечју 2010. године износила је 30 млрд. динара (287 мил. евра или 351 мил. USD)² што представља номинални пораст од 5,1% у односу на исти период претходне године и уједно први пут, након бележења реалног пада током 2009. године и у првом тримесечју 2010. године, забележен реалан пораст од 0,9%.³

У структури премије учешће неживотних осигурања износило је 85,8%, док је учешће животних осигурања износило 14,2%. Пораст учешћа животних осигурања са 13,1% у истом периоду претходне године последица је пораста тих осигурања од 13,7%.

Структура премије у другом тримесечју 2010. год. је слична структури у истом периоду 2009. год. уз бележење највећег учешћа осигурања од

Укупна премија према врстама осигурања у другом кварталу 2009. и другом кварталу 2010. године

¹ Стање на дан 13. август 2010. године.

² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јун 2010. године.

³ Мерено индексом потрошачких цена исказаног у % у односу на исти месец претходне године.

одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 29,3%, иза којег следе осигурање имовине од пожара и других опасности и осталих осигурања имовине имовинска осигурања са 28,6% и осигурање моторних возила – каско са 13%.

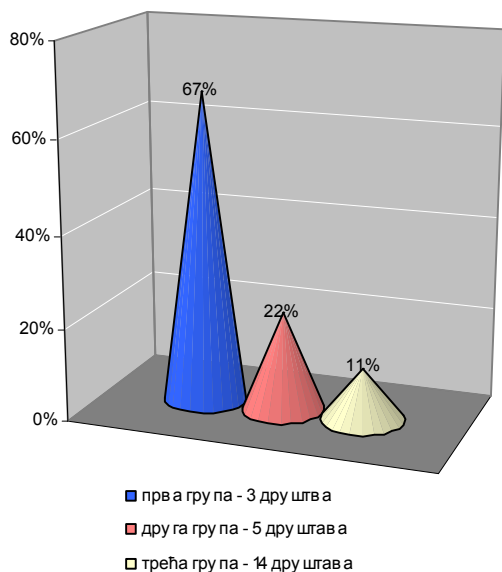
Очекивани ефекти финансијске кризе у виду пада премије необавезних осигурања су се одразили и у другом кварталу 2010. год. кроз бележење пада премије осигурања моторних возила – каско од 1,3%. Премија имовинских осигурања, која је током 2009. године и у првом кварталу 2010. год. бележила пад, овог пута бележи раст од 7,6%.

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији, извршено у три групе, с тим да прву групу чине 3 друштва са преко 15% у укупној премији, другу 5 друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 14

друштава са мање од 3%, указује на смањење концентрације портфеља у односу на исти период претходне године када је прва група од 3 друштва покривала 69,7% тржишта, друга, коју је чинило истих 5 друштава 21% и трећа, коју је чинило 13 друштава 9,3%.

Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за осигурање, је умерена са тенденцијом даљег смањивања и то са 1376 у другом тромесечју 2009. године на 1198 у другом тромесечју 2010. године.

Учешће у укупној премији
по реег групама, други квартал 2010.

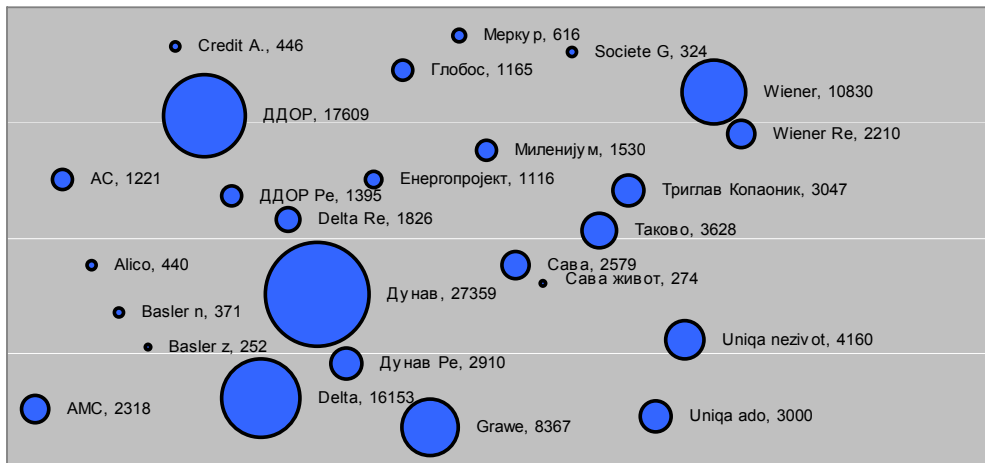

Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање, у поређењу са другим тромесечјем 2009. године, повећана је у другом тромесечју 2010. године за 19,1%, односно са 96,7 млрд. дин. на 115,1 млрд. дин.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 30. 06.2010.
у мил. дин.

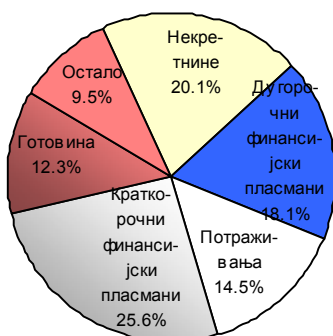

Структура активе

У структури активе друштава за осигурање са стањем на дан 30.6.2010. године, претежно учешће од 60,8% исказује и даље обртна имовина (од чега на краткорочне финансијске пласмане 28,5%, а на потраживања по премијама 11,5%), док се 39,2% односи на сталну имовину (од чега 21,1% на дугорочне финансијске пласмане, а 17,1% на некретнине и опрему).

У поређењу са другим тромесечјем 2009. год. када је учешће обртне имовине износило 60,9% (од чега краткорочни финансијски пласмани 25,6%, потраживања по премијама 14,5%), а сталне имовине износило 39,1% (од чега је учешће некретнина износило 20,1%, а дугорочних финансијских пласмана 18,1%), може се закључити да је структура активе скоро непромењена, уз повећање доминантног учешћа краткорочних финансијских пласмана, повећање учешћа дугорочних финансијских пласмана и смањење учешћа потраживања.

**Структура активе
на дан 30. 06. 2009.**

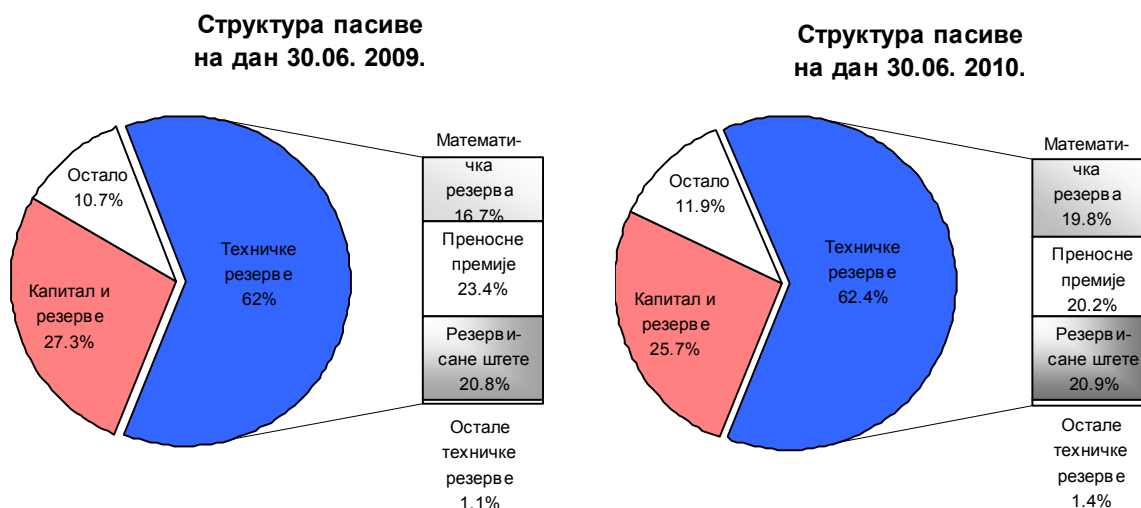
**Структура активе
на дан 30. 06. 2010.**

Структура пасиве

У структури пасиве на дан 30.6.2010. године техничке резерве исказују учешће од 62,4%, а капитал и резерве 25,7%.

У поређењу са структуром пасиве у истом периоду претходне године, када су претежно учешће у пасиви од 62% исказивале, такође техничке резерве, а капитал и резерве учешће од 27,3%, уочава се да друштва у другом тромесечју 2010. године настављају са повећањем издвајања средстава у техничке резерве. Раст техничких резерви у посматраном периоду износи 19,1% и то са 59,7 млрд. динара на 71 млрд. динара, при чему највећи пораст у структури ових резерви је имала математичка резерва са стопом од 40,5%.

Показатељи пословања

Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 30.6.2010. год. у Србији је износила 14,2 млрд. дин., а гарантна резерва 25,8 млрд. дин. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне

резерве и маргине солвентности је износио 192,09%, док код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 186,21%.

Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима неживотних осигурања у 2009. години и другом тромесечју 2010. год. респективно износи 39,31% и 38,94% и говори о побољшању способности друштава да измире своје обавезе.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 10,66% у 2009. години на 9,28% у другом тромесечју 2010. године.

Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* уочава се побољшање покривености техничких резерви у другом тромесечју 2010. године у односу на 2009. год. Наиме, према подацима достављеним од стране друштава покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у другом тромесечју 2010. год. износи 99,87%, док је у 2009. години износило 94,19%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе је у другом тромесечју 2010. год. и 2009. год. непромењена и износи 100,9%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве *неживотних осигурања* у другом тромесечју 2010. године највећим делом биле су покривене депоновањем код банака са 28%, готовином са 20%, хартијама од вредности (углавном стара девизна штедња) са 17% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 12%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у хартије од вредности са 65%, а затим следе депоновање код банака са 23% и готовина са 8%.

Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама оно мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. Обзиром да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у другом тромесечју 2010. год. износи 108,08%, а у 2009. години је износио 105,26%, што указује на побољшање које је резултат нешто бржег раста посматране имовине у односу на краткорочне обавезе.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у другом тромесечју 2010. године износи 259,97%, а у 2009. години је износио 216,81%. Кретање овог показатеља указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза. Висок износ обртних средстава умањених за залихе условљен је пре свега пласманима друштава која се баве пословима животних осигурања у хартије од вредности издате од стране државе и централне банке.

Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у другом тромесечју 2010. године се бавило 11 друштава.

Раст укупне премије аутоодговорности у односу на други квартал 2009. године износи 1,3%.

Концентрација портфеља у овом сегменту је смањена обзиром да у другом тромесечју 2010. год. три друштва покривају 56,1% тржишта, док су у истом периоду претходне године покривала 59,3% тржишта.

Закључак

Из упоредних података другог тромесечја 2010. год. и истог периода 2009. год. може се закључити да се наставља, иако успорен, позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања:

- Остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 19,1% и то са 96,7 млрд. дин. на 115 млрд. дин., уз раст билансне суме друштава у већинском страном власништву од 26,1%.

- Остварено је повећање техничких резерви од 19,1%, уз скоро, први пут након испољавања утицаја кризе, потпуну покривеност техничких резерви неживотних осигурања.

- Укупна премија од 30 млрд. дин. је за 5,1% већа од премије у другом тромесечју претходне године.

- Учешће неживотних осигурања од 85,8% у укупној премији је смањено, али и даље доминантно. Премија имовинских осигурања, која је у протеклом периоду од годину дана бележила пад, овог пута бележи раст, док премија осигурања моторних возила – каско бележи пад, који је последица изложености сектора осигурања утицају глобалне финансијске кризе.

- Животна осигурања повећавају своје учешће у укупној премији од 13,1% на 14,2%.

- Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом је умерена.

- Број друштава за осигурање повећан је са 24 на 26, уз смањење броја запослених на 10.927 по стопи од 11,1%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерне контроле, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система.

Посебно треба истаћи бављење питањем предстојеће имплементације одредаба директиве Solvency II публиковане у децембру 2009. године. Нови законски оквир, чија примена се предвиђа крајем 2012. године, подразумева чвршће захтеве за адекватношћу капитала и процесом управљања ризицима друштава.